

**MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

INŠPEKCIA V SOCIÁLNYCH VECIACH

Číslo spisu:

Číslo záznamu:

PROTOKOL O VÝSLEDKU DOZORU

PRI VYKONÁVANÍ OPATRENÍ SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANY DETÍ A SOCIÁLNEJ KURATELY

ÚRAD PRÁCE SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY BRATISLAVA

Na základe poverenia č. 115/2023/OlvSPODaSK zo dňa 21. 08. 2023 vykonali poverení zamestnanci Inšpekcie v sociálnych veciach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ISV“) dozor podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a) tretieho bodu zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii v sociálnych veciach“) nad dodržiavaním zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 305/2005 Z. z.“) v rozsahu plnenia povinností pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa ustanovenia § 20 ods. 1 zákona č. 305/2005 Z. z.

- poskytovať dieťaťu a jeho rodičom sociálne poradenstvo a pomoc na odstránenie alebo zmiernenie dôsledkov rozporu záujmov medzi rodičmi dieťaťa a dieťaťom, najmä využitím vhodných opatrení,

dozorovaným subjektom podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. c) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach, ktorým je Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Vazovova 7/A, 816 16 Bratislava, IČO: 30794536 (ďalej len „dozorovaný subjekt“ alebo „úrad“) pre [REDAKOVANÉ] (ďalej len „dieťa“).

ISV začala dozor nad dodržiavaním zákona č. 305/2005 Z. z. voči úradu na základe oznámenia doručeného ISV podľa ustanovenia § 5 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach.

Dozor začal dňa 22. 08. 2023 a dozorovaným obdobím bol čas od 01. 01. 2023 do 22. 08. 2023.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach sa pri výkone dozoru primerane postupuje podľa základných pravidiel kontrolnej činnosti podľa zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 10/1996 Z. z.“), jeho ustanovení § 8 až § 13, ak samotný zákon o inšpekcii v sociálnych veciach neustanovuje inak.

Poverení zamestnanci ISV v rozsahu nevyhnutnom vzhľadom na predmet dozoru využili oprávnenia podľa ustanovenia § 11 zákona č. 10/1996 Z. z. a vyžiadali si od dozorovaného subjektu spisovú dokumentáciu dieťaťa¹. Vo svojich zisteniach tak ISV vyhľadala z takto získaných informácií.

¹ Číslo spisu v IS DMS: [REDAKOVANÉ]

ZISTENÉ NEDOSTATKY

DOZOROM BOLO ZISTENÉ, ŽE DOZOROVANÝ SUBJEKT SI NESPLNIL POVINNOSŤ PODĽA USTANOVENIA § 20 ODS. 1 ZÁKONA Č. 305/2005 Z. Z.

Podľa ustanovenia § 20 ods. 1 zákona č. 305/2005 Z. z. orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý vykonáva funkciu kolízneho opatrovníka dieťaťa podľa osobitného predpisu², poskytuje dieťaťu, jeho rodičom alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, sociálne poradenstvo a pomoc na odstránenie alebo zmiernenie dôsledkov rozporu záujmov medzi rodičmi dieťaťa alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, a dieťaťom alebo medzi deťmi navzájom, najmä využitím vhodných opatrení podľa zákona č. 305/2005 Z. z.

Základnou úlohou a nutne aj východiskom orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri výkone funkcie kolízneho opatrovníka je poznať situáciu konkrétneho dieťaťa a jeho rodiny, objektívnym a preukázateľným spôsobom identifikovať krízovú situáciu v rodine a na základe zhodnotenia situácie dieťaťa a rodiny zvoliť adekvátne opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „opatrenia SPODaSK“) za účelom ochrany života, zdravia a priaznivého psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa.

Takýto postup orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý vykonáva funkciu kolízneho opatrovníka, mu umožňuje zvoliť a i realizovať také opatrenia SPODaSK, ktoré budú zohľadňovať individualitu a jedinečnosť každého dieťaťa a zároveň aj jeho/ jej najlepší záujem.

Pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa, vo vzťahu k obsahu poskytnutého sociálneho poradenstva a pomoci, je teda nutné vnímať každé jedno dieťa ako jedinečné a zohľadňovať najmä starostlivosť o dieťa, bezpečie a stabilitu jeho prostredia, možné vystavenie konfliktu lojality, rozvíjanie súrodeneckých väzieb ako aj väzieb s rodičmi dieťaťa. Určujúcim kritériom pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa je takto konkrétna situácia dieťaťa, jeho potreba a individuálne charakteristiky.

Úrad, ktorý vykonáva funkciu kolízneho opatrovníka, poskytuje sociálne poradenstvo, ktorého cieľom je poskytnúť dieťaťu, ako aj jeho rodičom aj informácie o tom, ako riešiť vzniknutú situáciu, ako postupovať v súlade s platnou právnou úpravou, ako aj konkrétne informácie o spôsoboch riešenia nepriaznivej situácie v rodine. Forma a rozsah poskytnutého poradenstva závisí od individuálnych potrieb dieťaťa ako aj od situácie, v ktorej sa dieťa nachádza. Za takúto situáciu možno považovať aj nerešpektovanie súdneho rozhodnutia vo veci starostlivosti o dieťa rodičmi dieťaťa.

Dozorovaný subjekt pri poskytovaní sociálneho poradenstva a pomoci, v rámci výkonu funkcie kolízneho opatrovníka, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností, využíva všetky možné a zároveň vhodné prostriedky najmä na zachovanie rodinného prostredia a na podporu zachovania alebo obnovy vzťahových väzieb dieťaťa s jeho obomi rodičmi, vrátane sprostredkovania pomoci využitím na to určených subjektov.

² Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;

ODŮVODNENIE NEDOSTATKOV ZISTENÝCH DOZOROM

1. Zo spisovej dokumentácie vyplynulo, že medzi úradom, [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] prebiehala e-mailová komunikácia počas celého dozorovaného obdobia. Predmetom tejto komunikácie boli najmä oznámenia [REDAKOVANÉ] o neúčasti dieťaťa na styku s jeho [REDAKOVANÉ] podľa rozhodnutia súdu, v [REDAKOVANÉ] ako aj vo vzťahu k poskytovanému odbornému psychologickému poradenstvu dieťaťu v [REDAKOVANÉ]
2. Podľa neodkladného opatrenia nariadeného uznesením [REDAKOVANÉ], bol upravený styk dieťaťa, a to tak, že matka je oprávnená stretávať sa s dieťaťom každý týždeň v utorok od 14:00 hod. do 15:00 hod. v priestoroch [REDAKOVANÉ] bez prítomnosti otca, vždy za asistencie odborného pracovníka [REDAKOVANÉ]. Otec je povinný dieťa na styk s matkou riadne pripraviť a v stanovený deň a hodinu ho odovzdať odbornému pracovníkovi [REDAKOVANÉ] kde si ho po skončení styku prevezme. Taktiež [REDAKOVANÉ] nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sa matke, otcovi a dieťaťu ukladá povinnosť podrobiť sa odbornému psychologickému poradenstvu v [REDAKOVANÉ] za účelom zlepšenia vzájomnej komunikácie medzi rodičmi, zvládnutia úlohy rodiča a rešpektovania úlohy druhého rodiča a obnovenia vzťahu medzi matkou a dieťaťom v rozsahu 10 hodín priamej činnosti s matkou a otcom a v rozsahu 10 hodín priamej činnosti s dieťaťom, v dňoch a časoch určených [REDAKOVANÉ]. Otec je povinný zabezpečiť účasť [REDAKOVANÉ] na odbornom psychologickom poradenstve v [REDAKOVANÉ] v dňoch a časoch určených týmito [REDAKOVANÉ]. Z vyššie uvedeného teda ISV vyplýva, že:
 - Úrad disponoval informáciami o nerealizácii styku podľa neodkladného opatrenia na základe spoločnej e-mailovej komunikácie s [REDAKOVANÉ] a otcom dieťaťa. [REDAKOVANÉ] dokonca samo oznamovalo úradu nerealizáciu styku dieťaťa s matkou v mesačných intervaloch⁴. Otec dieťaťa informoval [REDAKOVANÉ] aj úrad o neúčastnení sa na styku dieťaťa s matkou a dôvodom bol nesúhlas dieťaťa so stykom.
 - Odborné psychologické poradenstvo sa malo realizovať [REDAKOVANÉ]. Otec dieťaťa [REDAKOVANÉ] e-mailom oznámil, že dieťa nesúhlasí s poskytovaním psychologického poradenstva zo strany [REDAKOVANÉ]. Rovnaký dôvod uviedol aj v prípade ďalšieho termínu, ktorý bol určený na [REDAKOVANÉ]
 - Úrad vykonal dňa 09. 02. 2023 zisťovanie názoru dieťaťa v mieste jeho bydliska, v domácnosti otca dieťaťa, ako to vyplýva zo Záznamu z vykonania terénnej sociálnej práce v rodinnom prostredí (ďalej len „záznam“)⁶. Zo záznamu vyplynulo, že úrad sa zamerail aj na bytové podmienky, resp. opis prirodzeného rodinného prostredia

³ Číslo konania: [REDAKOVANÉ]

⁴ Správy zo dňa: [REDAKOVANÉ]

⁵ Záznam č. [REDAKOVANÉ]

⁶ Záznam č. [REDAKOVANÉ]

dieťaťa. Záznam obsahuje taktiež vyjadrenie otca k nerealizácii styku dieťaťa s matkou, ktoré je totožné s vyjadrením, ktoré uvádzal v komunikácii s [REDAKOVANÉ] a ktorým ospravedlňoval neúčast dieťaťa na styku. Súčasťou záznamu je aj zvuková nahrávka zo zisťovania názoru dieťaťa, ktorá obsahuje aj poradenstvo a pomoc dieťaťu zo strany úradu pri hľadaní iných⁷, pre dieťa, vhodných foriem styku dieťaťa s matkou.

3. Úrad v dozorovanom období teda mal vedomosť o tom, že styk dieťaťa s matkou neprebíha, ako aj o tom, že dieťa sa nepodrobuje odbornému psychologickému poradenstvu v [REDAKOVANÉ]. Úrad v rámci záznamu uvedeného v bode 2. poučil otca dieťaťa o povinnosti rešpektovať súdne rozhodnutie, čím poskytol otcovi dieťaťa základné právne informácie, avšak z tohto záznamu nevyplýva, aké iné informácie úrad poskytol otcovi dieťaťa za účelom riešenia vzniknutej situácie, resp. konkrétne informácie o spôsoboch riešenia nepriaznivej situácie v rodine ako ani to, či ich poskytol. Iba samotné poučenie povinného, v tomto prípade otca dieťaťa, o povinnosti rešpektovať súdne rozhodnutie nenapĺňa atribúty poradenstva a pomoci zo strany úradu pri výkone funkcie kolízneho opatrovníka, ktoré závisí od individuálnych potrieb dieťaťa ako aj od situácie, v ktorej sa dieťa nachádza. Aj zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v čl. 5 písm. h) uvádza, že pri určovaní záujmu dieťaťa sa zohľadňujú aj podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi. V tomto prípade ale úrad poskytol formálne poradenstvo, ktoré možno nazvať ako „poradenstvo o účinkoch nerešpektovania súdneho rozhodnutia“, avšak nezameral sa na podstatu, ktorou bolo zohľadnenie a podpora podmienok na rozvoj väzieb s obidvomi rodičmi, čo je podstatou sociálneho poradenstva. Táto pomoc zo strany úradu nebola poskytnutá otcovi ani prostredníctvom reakcie na jeho e-maily oznamujúce neúčast dieťaťa na styku v [REDAKOVANÉ]. Vo vzťahu k matke dieťaťa spisová dokumentácia neobsahuje v dozorovanom období činnosť úradu, smerujúcu k odstráneniu, resp. zmierneniu rozporov záujmov medzi rodičmi, a ani informáciu o možnosti uplatniť inštitút vynútitelnosti súdneho rozhodnutia. A teda v prípade matky dieťaťa nebolo poradenstvo a pomoc poskytnuté ani v takom rozsahu ako bolo poskytnuté otcovi dieťaťa. Nie je možné súhlasiť s takým postupom úradu, ktorý nereflektuje princíp rovnocenného zapojenia oboch rodičov do pomoci na odstránenie alebo zmiernenie rozporov záujmov medzi rodičmi a dieťaťom. Taktiež pomoc úradu pri výkone funkcie kolízneho opatrovníka nebola zameraná ani na možné využitie iných opatrení podľa zákona č. 305/2005 Z. z., nakoľko úrad nenavrhol/ nevykonával iné opatrenia SPODaSK. Zo spisovej dokumentácie dieťaťa vyplýva, že úrad v dozorovanom období poskytoval sociálne poradenstvo a pomoc rodičom dieťaťa v nedostatočnom rozsahu, nezohľadňujúc osobitosti prípadu ani okolnosti s tým spojené a nevyužil vhodné opatrenia SPODaSK na zmiernenie alebo odstránenie dôsledkov rozporu záujmov medzi rodičmi dieťaťa a dieťaťom.
4. Úrad dňa [REDAKOVANÉ] informoval ISV o zorganizovaní prípadovej konferencie dňa [REDAKOVANÉ] (mimo dozorovaného obdobia) vo veci styku dieťaťa s matkou a povinnosti podrobiť sa psychologickému poradenstvu a predložil zápisnicu z tejto prípadovej

⁷ Prostredníctvom komunikačnej platformy SKYPE;

konferencie⁸. V tejto súvislosti ISV zdôrazňuje, že prípadová konferencia napomáha k hľadaniu najlepšej formy pomoci rodine a hľadaniu možností riešenia situácie dieťaťa, avšak takýto postúp úradu mohol, resp. mal byť aplikovaný už pri prvých oznámeniach otca dieťaťa o zrušení účasti na plánovaných stretnutiach v [REDACTED]

ZÁVER

Na základe zistených nedostatkov bol vypracovaný protokol o výsledku dozoru.

V Košiciach dňa 21. 11. 2023

Za Inšpekciu v sociálnych veciach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky:

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]